

ОТРАЖЕНИЕТО НА ИНДУСТРИЯТА ВЪРХУ НѢКОИ ОТРАСЛИ ОТЪ НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

(ЗЕМЕДѢЛИЕТО, ЗАНАЯТИТЪ, ТЪРГОВИЯТА И ДР.)

Една отъ голѣмитѣ ползи, които мѣстната индустрия допринесе за страната, е и тази, че голѣма частъ отъ нея се органически срастна съ българското земедѣлие, откри възможности за рационалното използване и преработване на добиванитѣ въ страната сурови материали, улесни развитието на повечето отъ занаятитѣ и намали вноса на готовитѣ индустриални произведения, съ което пъкъ се подобри търговския балансъ. Преди създаването на мѣстни индустриални производства, голѣма частъ отъ суровитѣ материали, доколкото се произвеждатъ въ страната, се изнасяха на сравнително низки цени, опредѣлени отъ чуждитѣ пазари. Типиченъ е случаятъ съ ценитѣ на конопа, пашкулитѣ и други произведения, за които земедѣлцитѣ получиха и получаватъ отъ българската индустрия 20—30% повече, отколкото сж ценитѣ на чуждитѣ пазари. Несъмнено, че поизгодно за народното стопанство е, суровитѣ материали, добивани въ страната, да бждатъ преработвани отъ българската индустрия и занаяти, отколкото да се изнасятъ, а следъ това да се внасятъ наново, като готови индустриални произведения. Съ индустриалното преработване се създава поголѣмо благосъстояние, защото, установено е, че производителността въ чисто земедѣлскитѣ страни, а особено въ такива останали по-назадъ въ общо културно отношение, е чувствително по-малка отъ производителността въ страни, въ които, редомъ съ земедѣлието и скотовѣдството, сж се създали и мѣстни индустриални производства. На това неравенство въ производителността между двата отрасли се дължи, до голѣма степенъ, забогатяването на нѣкои индустриални държави, като Германия, Англия и др. Тѣ съ вѣкове сж получавали и получаватъ суровитѣ материали отъ аграрнитѣ страни почти на безценица, като следъ това ги изнасятъ преработени въ формата на индустриални произведения.

Въ следващитѣ редове ще се помжчимъ да хвърлимъ свѣтлина за влиянието на индустрията върху земедѣлието, занаятитѣ, търговията и др. отрасли отъ нар. стопанство.

I. Индустрия и земедѣлие. Въпросътъ, дали въ страната, въ която около 75—80% отъ населението намира поминъка си въ земедѣлието, ще трѣбва да се създаде индустрия или ще трѣбва да си остане чисто земедѣлска, е билъ разискванъ презъ разни времена и отъ разни срѣди. Още презъ 1882 година, при разискванията въ Народното събрание, станали по поводъ гласуването на закона за „временно положение за развиването на народната промишленостъ“, Юрданъ Тодоровъ и Баларевъ застъпили становището, че въ България има „по-добра почва за земедѣлие и скотовѣдство, отколкото за индустрия“, а д-ръ Минчовичъ развива мисълта, че за „обогащането на единъ народъ допринасятъ индустрията и търговията“. Начовичъ, сжщо така, се явява въ защита на индустрията. Единъ отъ най-голѣмитѣ идеолози за онова време, който е пледиралъ за създаването на едро-индустриалното производство, е билъ Ив. Евст. Гещовъ. Но, ако въ миналото положението на мѣстната индустрия е било такова, че е имало известни основания за поменатитѣ разисквания, днесъ неоспоримъ фактъ е, че по-голѣма частъ отъ нея е неразривно свързана съ земедѣлието. Последното е най-голѣмиятъ източникъ на сурови и спомагателни материали. Голѣма частъ отъ индустриалнитѣ производства сж свързани съ земедѣлието и скотовѣдството. Следнитѣ производства черпятъ изцѣло или частъ отъ суровитѣ и спомагателни материали отъ земедѣлието и скотовѣдството: лакове, сапуни, свѣщи, етерични масла, масла за ядене — отъ животински и растителенъ произходъ, и такива за технически цели, туткалъ и изкуствени торове, гликоза, нишесте и скорбѣла, мая пресована, брашна, тѣстени издѣлия, захаръ и захарни издѣлия, оцетъ, консерви, пиво, спиртъ, кожи лицеви, текстилни тъкани и издѣлия отъ вълна, памукъ, коприна, ленъ, конопъ, вѣжа и др., млѣчни произведения, технически продукти отъ млѣко, изкуствени масла и др.

Мѣстната индустрия изигра ценна роль въ земедѣлието. Тя откри голѣми възможности за разпространението на влакнодай-